

Het DNA van de taalsector / De Taalsector

1. Wat is taal?
2. Wat is de taalsector?
3. Wie werkt er in de taalsector?
4. Wat doen en maken ze in de taalsector?
5. Hoeveel economische waarde creëert de taalsector?
6. Wat is de gedeelde visie op taal in de taalsector?
7. Wat is de collectieve ambitie van de taalsector?
8. Wie zijn de voornaamste stakeholders van de taalsector?
9. Wat is de rol van De Taalsector in de taalsector?

Sleutelconcepten:

taalsector, taalondernemer, taalbedrijf, taalprofessional, taalberoep, taaldienst, taalexpertise, taalwerk, taalproduct, taaloplossing, taalwaarde, taaleconomie, taalbewustzijn, taalvaardigheid, meertaligheid, taalvariatie, taaldiversiteit



De Taalsector

het platform voor de taalprofessionals

1. Wat is taal?

“Taal is overal. En heeft overal impact. Dat is het uitgangspunt.”

Definitie

Er bestaan honderden, misschien wel duizenden definities van taal.

In het bestek van dit document definiëren we taal als het creatieve vermogen van de mens om in een oneindige variatie aan vormen en inhoud en conversatie te maken met andere mensen. Een wetenschappelijk sluitende definitie is in dit bestek niet wezenlijk.

Praktisch

Taal is overal en heeft overal alle soorten van impact.

Wat ook je taal is, hoe je je taal ook beheerst, of je je daar nu bewust van bent of niet: taal kan van alles teweegbrengen: goede en slechte dingen. Je kunt er dingen beter mee maken, je kunt er dingen kapot mee maken. Je kunt ermee verbinden, je kunt ermee splijten. Bewust, maar vaak ook onbewust.

Centrale concepten

Belangrijker dan de ultieme definitie van taal zijn in dit document over het DNA van de taalsector de centrale concepten van

- taalbewustzijn: beseffen dat taal overal impact kan hebben – en welke dan
- taalcompetentie(s): goede taal = goed denken, goede communicatie, goede samenwerking enz.
- meertaligheid: met elke taal die je leert en beheerst gaat er een nieuwe wereld voor je open en word je rijker
- taaldiversiteit: met vijf talen rond de tafel zie je meer dan door een eentalige bril

Taal is overal. En overal heeft taal impact. Dat is het uitgangspunt.

2. Wat is de taalsector?

“zo veel mogelijk waarde creëren met taal”

Economische tak

De taalsector is de economische tak van taalondernemers, professionals, ondernemingen en organisaties die zich bezighouden met het ontwerpen, ontwikkelen, maken en verkopen van taaldiensten, taalproducten en taalexpertise.

Taal is de gemeenschappelijke noemer. Waarde creëren met taal is de gedeelde ambitie.

Breed verankerd in economie en samenleving

Zoals taal overal is, is ook de taalsector verankerd in de volle breedte van de economie; de sector levert aan alle economische sectoren, aan profit en non-profit, aan consumenten en overheden, in binnen- en buitenland.

Vitaliteit en optimisme maar ook gedeelde verzuchtingen

De taalsector groeit al decennialang gestaag en zonder noemenswaardige inzinkingen. De sector surft mee op de golven van de globalisering, de Europese integratie, de migratiestromen, veel meer nog dan op de wisselende conjunctuurgolven.

Vitaliteit en optimisme kenmerken de taalsector; de verwachting is dat omzet en winst de komende jaren (2019-2021) zullen blijven groeien of minstens gelijk zullen blijven (onderzoek Taalunie, 2018).

Technologische ontwikkelingen (bv. machinevertalingen) worden tegelijkertijd als bedreiging en als kans beschouwd.

Gedeelde zorgen over de toekomst betreffen de zichtbaarheid en aantrekkingskracht van de sector en de verjonging. Het gemeten sentiment rond taal als *brand* is maar juist positief: 6/10 (onderzoek De Taalsector, juni 2019).

Corona

Het is op dit moment (april 2020) te vroeg voor een precieze inschatting van de impact van het nieuwe coronavirus op de taalsector. Dat van alle economische sectoren de kennisintensieve dienstensectoren de voornaamste afnemers van taaldiensten zijn, zal de schok naar verwachting dempen. Daarnaast mag de globalisering misschien logistiek maar zeker niet communicatief over een

hoogtepunt zijn; denk aan de geglobaliseerde problematieken als gezondheid en klimaat. Bovendien is de verwachting dat de migratiestromen belangrijke aanjagers van taaleconomische activiteit zullen blijven.

3. Wie werkt er in de taalsector?

“Iedereen die professioneel bezig is met taal”

3a) Werken in de kern van de taalsector

In de kern van de taalsector vinden we beroepsbeoefenaars en bedrijven/organisaties die een dienst, een product of een expertise aanbieden die voor het grootste deel of zelfs uitsluitend uit taal bestaat. **Taal** is voor hen niet louter een onderdeel, maar de **essentie** van wat ze leveren.

We noemen ze taalprofessionals, taalondernemers, taalproviders, taaldienstenleveranciers. Ze leveren taaldiensten, taalproducten, taalexpertise, ook wel samenvattend taaloplossingen genoemd.

Enkele typische taalberoepen

Taalcoach, terminoloog, stemacteur, ghostwriter, ondertitelaar, speechwriter, redacteur, copywriter, tolk, (literair) vertaler, ondertitelaar, taaltrainer, corrector, gebarentolk, leraar Nederlands als tweede taal, auteur, presentator, editeur, tekstbewerker, notulist, verslaggever, presentatietrainer, journalist.

Enkele typische taalbedrijven

Redactiebureau, tolkenbureau, vertaalbureau, talenschool, ...

3b) Werken in een schil rond de kern van de sector

Rond de kern vinden we nog meer taal- en sterk taalgerelateerde beroepen en bedrijven.

Intermediairs

Bedrijven of organisaties die (deels) talige producten en/of diensten leveren, waarvoor ze expertise, producten of diensten van taalprofessionals moeten inschakelen, extern of intern. Voor het/de uiteindelijke product/dienst worden ook andere disciplines ingeschakeld.

Voorbeelden

uitgeverij, marketingbureau, communicatieadviesbureau, overheidsprogramma's op het gebied van taal, taalreisbureau, gespecialiseerde zorginstellingen voor mensen met communicatieve beperkingen

Taal+

Beroepen die heel talig zijn, maar veel meer expertise dan enkel taalexpertise omvatten.

Voorbeelden

acteur, cabaretier, rapper, zanger, lokalisatiespecialist, mediatrainer.

Toeleveranciers

Beroepen en bedrijven/organisaties die diensten/producten leveren aan taalprofessionals en taalondernemingen.

Voorbeelden

ontwikkelaars van software voor computerondersteund vertalen (de zogeheten CAT-tools), ontwikkelaars van taalleermethodes, ontwikkelaars van taaltoetsen

Taalonderzoekers

Beroepen en bedrijven/organisaties die zich richten op onderzoek en ontwikkeling (O&O) van taal en taalzaken. Denk aan de taalkundige die onderzoekt hoe taal in

elkaar zit, maar denk ook aan de wetenschapper die vanuit een andere discipline taalzaken onderzoekt.

Voorbeelden

taalsocioloog, taalpsycholoog, logopediewetenschapper, computertaalkundige

Samengevat is de taalsector de branche van iedereen die met taal- of sterk taalgerelateerde zaken zijn brood verdient (en zichzelf als deel uitmakend van de taalsector ziet).

Lees meer in het Taalunie-rapport [“Over de economische betekenis van taal - een verkenning van de taalsector in het Nederlandse taalgebied”](#).

4. Wat doen en maken ze in de taalsector?

“Taaloplossingen, waarmee de gebruiker waarde kan creëren”

De twee voornaamste clusters in de taalsector zijn:

1. productie van (meertalige) inhoud
2. taalonderwijs (taal leren)

Denk bij (1) aan een:

essay, handleiding, vertaling, blog, column, gedicht, notulen, ondertitels, liedtekst, woordenboek, recensie, copy, filmscenario, (luister)boek, speech, webteksten enz.

Denk bij (2) aan:

taallessen in vele tientallen variërende leervormen (klassieke opleiding, online coaching, zelfstudieboeken, taalvakanties enz.) waarin taal (moedertaal, vreemde taal maar ook creatief schrijven, dictie, alfabetisering enz.) aangeboden wordt ...

Daarnaast zijn belangrijke segmenten:

- Taaltechnologie (spraaktechnologie, vertaaltechnologie, tekstanalyse)
- Taaldiensten (tolkdiensten, logopedie, taaladvies enz.)
- Taalexpertise (consultancy, onderzoek, taalbeleid enz.)

5. Hoeveel economische waarde creëert de taalsector?

“meer dan 100 verschillende taalberoepen, cruciaal voor economie en welvaart”

In bbp

Als we louter alle taaleconomische activiteit (de totale productie van taaldiensten) optellen, dan draagt de taalsector ca. 0,45 procent bij aan het bbp (bruto binnenlands product) van België.

De waarde van taal

Nog boeiender is de vervolgvraag in welke mate de (output van de) taalsector economisch en maatschappelijk relevant is.

Anders gezegd: hoeveel waarde creëert al die taaleconomische activiteit voor de samenleving? Zonder hier alle waardeketens, hefboomen en economische multiplicatoreffecten in alle segmenten van de taalsector in kaart te willen brengen, zoomen we bij wijze van illustratie in op de waarde van meertaligheid (breder dan Engels), Duits en geletterdheid.

De waarde van (een voldoende brede) meertaligheid

We weten om te beginnen dat 84% van wat er in Vlaanderen geproduceerd wordt, naar het buitenland gaat. Dat is alleen mogelijk als de Vlaamse exporteconomie haar talen kent. Nogal evident.

Samen met het reguliere talenonderwijs zorgt de taalsector ervoor dat iedereen die bij export betrokken is, op het moment van de waarheid zijn talen kent of communicatie kan ontwikkelen in de taal van de klant, al dan niet met behulp van vertalingen of tolkenbijstand of een andere taalondersteuning.

Sla “de taal van de klant op het moment van de waarheid” uit de exportcommunicatie weg en wat blijft er nog over?

Denk aan de business developer die een op maat gesneden individuele crash course zakelijk Frans neemt (een investering van een paar duizend euro max.) en daarmee vervolgens een contract van enkele miljoenen euro's in de wacht sleept. Of denk aan de investering van een paar honderd euro's in de Duitse vertaling van een contract dat de voorwaarden vastlegt voor een samenwerking met een Duitse partneronderneming op lange termijn en met een waarde van vele miljoenen euro's.

De taalsector levert een cruciale bijdrage aan de export en bijgevolg aan de creatie van de welvaart die uit die export voortvloeit.

Of nog anders gezegd: met een relatief bescheiden sectoromzet wordt een veelvoud in economische en maatschappelijke waarde gegenereerd.

De waarde van Duits

Nog niet overtuigd? Neem nu Duitsland. Vlaanderens belangrijkste exportmarkt. Vlaanderen exporteerde in 2018 bijna 60 miljard euro naar Duitsland, goed voor 18% van de Vlaamse export en daarmee de belangrijkste afzetmarkt.

Wat is onze kennis van de Duitse taal waard? Hoeveel waarde creëren we met onze kennis van het Duits voor onze exporteconomie en de daaruit voortvloeiende welvaart? De grootteorde van die waarde ligt in de buurt van het antwoord op de vraag hoeveel omzet we zouden mislopen als we geen woord Duits kenden en geen vertalers en tolken konden inzetten.

De waarde van goede geletterdheid

15 procent van alle volwassenen in Vlaanderen kan niet of onvoldoende lezen en schrijven om op een normale manier mee te kunnen in onze moderne samenleving.

Naast het feit dat laaggeletterdheid een persoonlijk en sociaal drama is voor elk van de bijna 600.000 laaggeletterde volwassenen in Vlaanderen, is het ook een pijnlijk gemiste kans om de taalhefboom goed te gebruiken.

De Taalsector berekende dat de economische kost van deze laaggeletterdheid rond de 650 miljoen euro per jaar schommelt. Een andere manier om hetzelfde te zeggen is dat Vlaanderen de afgelopen 25 jaar ruim 15 miljard euro bbp heeft laten liggen. (Uit onderzoek blijkt niet dat laaggeletterdheid afgenomen is.)

PricewaterhouseCoopers (PwC) berekende voor Nederland dat elke laaggeletterde, enkel door laaggeletterd te zijn, voor zichzelf al een kost van 575 euro per jaar berokkent.

10.000+ jobs

De taalsector in Vlaanderen biedt werk aan 10.800 mensen in een taalactiviteit die zich in de kern van de sector bevindt (Beroepenmonitor 2020).

Daarnaast werken er ruim 19.000 [taalleerkrachten](#) in het regulier onderwijs (2019), waarvan een groot deel zichzelf als taalprofessional en deel uitmakend van de taalsector ziet.

Sectorstudie

In het sectoronderzoek “[Over de economische betekenis van taal](#)” (Taalunie 2018) lezen we nog:

De taalsector surft mee op de belangrijke trends van digitalisering, AI, globalisering en migratie. De markt werkt, er is aan alle kanten optimisme, tegelijk is in de achtergrond het beleid een belangrijke stakeholder van de taalsector. Verrassend is dat de sector economisch vooral met de meest kennisintensieve dienstensectoren verweven lijkt (en dus niet met de klassieke grote economische sectoren). De sector lijkt verder onvoldoende innovatief en competitief. Het verwachte investeringsniveau gaat ook niet mee met de verwachte winst.

Wie zijn start niet mist, heeft een mooie kans op een lange carrière in de taalsector, hetzij als werkpaard (taalproductie), hetzij in een taalonderneming die geïntegreerde taaloplossingen aanbiedt. Misschien verrassend is dat 1 op de 5 taalprofessionals slechts in één taal werkt. Tegelijk steekt de taalprofessional gemakkelijker de grens over dan de taalonderneming. Ondernemingen komen dan weer gemakkelijker binnen bij de overheid als klant. Productie van (meertalige) inhoud en onderwijs zijn de twee grote clusters in de taalsector. Naast de genoemde trends wordt ook de evoluerende positie van taal in het onderwijs als een belangrijke ontwikkeling voor de komende jaren gezien. Of de ontwikkeling een kans of een bedreiging wordt, is niet uitgemaakt; de enquête leert dat wat de ene taalprofessional een bedreiging vindt in de ogen van de andere een kans is. (Dries Debackere)

6. Wat is de gedeelde visie op taal in de taalsector?

“Taal is overal en heeft overal impact. Het is belangrijk dat we ons daar goed van bewust zijn (als individu en als samenleving), dat we vaardig zijn met taal (goede geletterdheidsniveaus, verschillende talen kennen) en dat we taaldiversiteit als een verrijking kunnen ervaren.”

Impact van taal

Taal heeft een belangrijke impact op de samenleving.

Zo is taal een belangrijke motor van de economie. Zoals al gezegd gaat 84 procent van wat er in Vlaanderen geproduceerd wordt naar het buitenland. Kennis van vreemde talen is dus cruciaal voor de Vlaamse economie en welvaart. Ook in het licht van de voortschrijdende globalisering en de migratiestromen is taal een belangrijke factor.

Taal is ook belangrijk als communicatiemiddel: hoe beter onze taal, des te beter onze communicatie.

Of als denkinstrument: hoe beter onze taal, hoe beter ons denken.

En hoe beter onze taal, hoe beter we elkaar inspireren, met elkaar samenwerken enz.

Taalbewustzijn

Omdat taal zo’n enorme impact heeft, is het cruciaal dat we ons goed bewust zijn van deze impact, dat we begrijpen hoe taal werkt, gebruikt (en ook misbruikt) wordt, hoe we met taal mensen kunnen overtuigen, maar ook manipuleren.

In de visie van de taalsector is het belangrijk dat we taalbewust zijn. Als individu en als samenleving.

Taalcompetenties

Maar taalbewustzijn volstaat niet. We moeten ook vaardig zijn met taal / talen: goed geletterd en taalvaardig in onze moedertaal, onze taal kunnen aanpassen in functie van het beoogde effect, meertalig zijn (in de breedste betekenis) om onze wereld rijker en groter te kunnen maken.

In de visie van de taalsector is het belangrijk dat we taalcompetent zijn: vaardig met taal / talen. Als individu en als samenleving.

Taaldiversiteit

Daarnaast is taaldiversiteit een belangrijke pijler van de globaliserende wereld.

Elke taal opent een ander perspectief op de wereld. Dat perspectief kan net een beetje anders zijn, maar ook helemaal anders. Taaldiversiteit biedt een verrijking van het perspectief. Meer taaldiversiteit vertaalt zich in een rijker denken, rijkere communicatie, rijkere samenwerking tussen mensen. Zowel tussen individuen als op mondiale schaal tussen samenlevingen.

Impact van de taalsector

De impact van taal op de kwaliteit van het leven, zowel op individuele als mondiale schaal, hangt in deze visie samen met de verbetering van

- ons taalbewustzijn,
- onze talige competenties (taal en talen),
- de taaldiversiteit.

In de mate dat de taalsector daaraan bijdraagt, kan de sector impact hebben op de samenleving en de kwaliteit van het leven.

7. Wat is de collectieve ambitie van de taalsector?

“zoveel mogelijk waarde creëren met taal”

“zoveel mogelijk impact hebben met taal”

Taal is overal. En taal heeft overal impact.

De taalsector levert *taaloplossingen* in de vorm van een brede waaier van taaldiensten, producten en expertise. Deze taaloplossingen creëren waarde in de mate dat ze bijdragen aan:

- meer en beter taalbewustzijn,
- en/of meer en betere taalcompetentie(s),
- en/of meer en betere taaldiversiteit.

Bovendien creëren gebruikers / inkopers met deze taaloplossingen op hun beurt waarde (voor zichzelf, voor hun bedrijf of organisatie, voor een doelgroep, voor de hele samenleving).

De waarde die deze gebruikers / inkopers creëren kan uiteraard zeer uiteenlopende vormen aannemen.

Waarde creëren en impact hebben met taal

Het is de collectieve ambitie van de taalsector om met de taaloplossingen die de sector concipieert, ontwikkelt, produceert en commercialiseert zoveel mogelijk ‘taalwaarde’ te creëren en daarmee zoveel mogelijk impact te hebben.

Om impact te hebben moeten de taaloplossingen minstens passend en liefst duurzaam zijn.

8. Wie zijn de voornaamste stakeholders van de taalsector?

Wie zijn de stakeholders van de taalsector?

Hoe groot is hun belang bij een sterke en slimme taalsector en hoeveel invloed / macht hebben ze?

Stakeholders met groot belang en (relatief) grote invloed / macht

- Alle taalprofessionals, taalondernemers, taalondernemingen en taalgerelateerde organisaties in de taalsector
- Verenigingen, netwerken en community's in de taalsector
- Bestuurders van verenigingen, managers van netwerken en community's in de taalsector (belangenbehartigers)

Stakeholders met groot belang en (relatief) beperkte invloed / macht

- Taalopleidingen hoger onderwijs (incl. decanen, vakgroepvoorzitters enz.)
- Taalstudenten (hoger onderwijs)
- Kandidaat-taalstudenten hoger onderwijs / jongeren 17-18 jaar (die nadenken over studie- en carrièrekeuze)
- Ouders van kandidaat-studenten taalopleidingen hoger onderwijs / jongeren 17-18 jaar (die nadenken over studie- en carrièrekeuze)
- Alumni(verenigingen) van taalopleidingen
- Taalwerkzoekenden
- (Freelance) bijdragers van te delen kennis, inhoud, informatie / recensenten
- Adverteerders (vacatures, enz.)
- ...

Stakeholders met klein belang en (relatief) grote invloed / macht

- Taalinkopers (vraagzijde v/d markt), gebruikers van taaloplossingen
- Beleidsmakers / overheden die over taal en taalsectorrelevante zaken gaan
- Investeerders / kapitaalverschaffers
- Toeleveranciers aan de taalsector / IT
- Uitgeverijen (en uitgeverijcontacten)

- Pers
- Goede doelen i/d taalsector, ngo's, non-profit, tijdelijke projecten, enz.
- Vrijwilligers / voorlezers ...
- Stageverantwoordelijken
- Andere (verwante) sectoren

Stakeholders met klein belang en relatief kleine invloed / macht

- Taalliefhebbers (geen taalprofessionals)
- Breed publiek
- Studenten in niet-taalrichtingen maar met belangrijke taalcomponent
- ...

9. Wat is de rol van De Taalsector in de taalsector?

“de taalsector slimmer en sterker maken”

Rol

Maximaal bijdragen aan de collectieve ambitie van de sector (zie 7: zoveel mogelijk waarde creëren met taal) door te werken aan een (duurzaam) sterke en slimme taalsector (in een taalbewuste samenleving).

Wat doet De Taalsector concreet?

De Taalsector werkt aan een sterke en slimme taalsector...

1. door een slimme *community of practice* te creëren

- a. taalondernemers en -professionals over het muurtje van hun eigen segment laten kijken en elkaar inspireren door relevante informatie, kennis en ervaringen met elkaar te delen.
- b. meer verbinding en samenwerking binnen de taalsector bewerkstelligen (synergieën)
- c. de innovatiekracht binnen de sector bevorderen
- d. inzetten op verjonging
- e. toetreding tot de sector 'slimmer' maken

2. door te werken aan een sterke taalsector

- a. de *zichtbaarheid* van de sector als *brand* bevorderen bij alle stakeholders
- b. de behartiging van binnen de taalsector gedeelde belangen opnemen, waaronder:
 - i. gelijk speelveld voor alle actoren helpen creëren
 - ii. positieve houdingen tegenover (het belang van) taal, vreemde talen, meertaligheid, taaldiversiteit bevorderen
 - iii. het maatschappelijk, economisch, politiek en cultureel belang van professioneel taalwerk en de waarde van de taalberoepen promoten
 - iv. bijdragen aan krachtige visies op taal en taalonderwijs in de samenleving
- c. het belang promoten van:
 - i. meer en beter taalbewustzijn
 - ii. meer en betere taalcompetentie(s)

- iii. meer en betere taaldiversiteit
- d. de aantrekkingskracht van de sector als werkgever bevorderen
- e. noodzakelijke normen en standaarden helpen creëren en promoten

Bereik

Ruim tienduizend keer per maand komen taalprofessionals uit alle hoeken van de taalsector inspiratie halen op [De Taalsector Online](#), op zoek naar betrouwbare informatie en kennis over wat er reilt en zeilt in de taalsector, ook en vooral over de grenzen van hun eigen sectorsegment heen.

Leden van de *community of practice* hebben niet alleen toegang tot de website, maar ook tot het hele kennis- en kennissennetwerk van De Taalsector.

De Taalsector bereikt de diverse stakeholders ook met gerichte communicatie via nieuwsbrieven, sociale media en op geschikte events.

De Taalsector is ook Europees actief (zie [The Language Sector](#) website).

Middelen en professionele organisatie

De filosofie is dat in een professionele organisatie alle taken (intern en extern) door professionals moeten worden verricht.

De Taalsector draait geheel op middelen die uit de taalsector zelf komen: inkomsten uit lidmaatschappen, abonnementen, vacatures, publiciteit, workshops, events enz.

De Taalsector biedt tegen vergoeding diensten op maat van individuele leden (professionals, bedrijven en andere organisaties), maar de realisatie van de collectieve ambitie van de hele sector is en blijft de prioriteit.

Er is veel ruimte voor community-vorming, lerend netwerken, co-creatie, ruilen en alle mogelijke vormen van samenwerking waar we ook ergens een baat in zien voor de taalsector.

Bezoek [De Taalsector Online](#).

Alle feedback is zeer welkom via info@detaalsector.be.

[Lid worden van De Taalsector?](#)